

## Cantatedienst in de Pauluskerk

‘Ich habe genug’, BWV 82

**De cantatedienst die de Bach Cantorij Baarn aanstaande zondag 17 november in de Pauluskerk verzorgt, belooft een bijzondere gebeurtenis te worden.**

**Op het programma staat cantate BWV 82, “Ich habe genug”, een solocantate voor bas. De bijbehorende interkerkelijke dienst, waarin ds. Lieuwe Schaafsma voorgaat, begint om 19.30 uur.**

### BWV 82

Met BWV 82 is gekozen voor een cantate uit de derde jaargang van Bachs verblijf in Leipzig (1723-1750). De cantate is geschreven voor zondag 2 februari 1727, precies 40 dagen na Kerstmis, het feest van Maria Reiniging of Maria Lichtmis. De katholieke lichtmis, wanneer kaarsen worden gezegend, verwijst naar de voorchristelijke lichtfeesten die de winterperiode in- en uitluiden: 40 dagen vóór midwinter op Sint Maarten (11 november) gaan de kaarsen aan. En 2 x 40 dagen later (2 februari) gaan ze weer uit. Het is dan immers weer licht. Dat is de heidense verklaring.

Maria Lichtmis, het feest voor de purificatie van de heilige maagd Maria, maar ook (en vooral) de presentatie van Jezus in de tempel. Want dat is de strekking van het feest in de kerkelijke traditie vanaf de 6<sup>de</sup> eeuw. Oorspronkelijk ook helemaal geen Maria-feest, maar een *Herrenfest*, namelijk een feest van de *Here Jezus*, zoals het in de Lutherse en Anglicaanse traditie nog steeds bestaat.

### Een uitstapje naar Lukas 2:22-32

In de joodse wet, de tora, staat dat de vrouw die een zoon gebaard heeft (dus ook Maria) 40 dagen als onrein wordt beschouwd. Daarna komt zij naar de tempel om een rituele reiniging te ontvangen en haar eerstgeboren zoon aan de priesters te tonen. Net als alle eerstgeboren zonen in Israel moet Jezus voor God geheiligd worden. Zij behoren Hem toe, want alle leven behoort immers God toe en ligt niet in des mensen hand, aldus de wet van Mozes. Voor gelovige christenen is het bijzondere van deze presentatie natuurlijk, dat het hier om Gods zoon zelf gaat die naar de tempel komt, die als het ware thuiskomt in het huis van zijn vader. In het evangelie van Lukas wordt het kind Jezus in de tempel door de vrome Simeon herkend als de door God beloofde heiland, hij die het gebroekene heel maakt. De tsaddik Simeon, die pas kon sterven als hij de heiland had gezien, keek zijn gehele leven uit naar de vertroosting van Israel, de komst van de Messias, naar het moment dat aan alle aardse ellende, lijden en onrecht een einde zal komen. Simeon neemt het kind in zijn verlangende armen en drukt het aan zijn hart (aria 1). Hij uit zijn vreugde in een loflied dat door vele componisten uit alle tijden is getoonzet: *nunc dimittis servum tuum, Domine* .... Nu laat u, Heer, uw dienstknecht gaan in vrede, .... ik kan nu getroost sterven, want ik heb de verlosser gezien die God voor alle volkeren heeft gezonden, als een licht voor alle ongelovigen en tot vreugde van het volk Israel.

Simeon kàn nu in vrede sterven (*er hat genug*), zijn God heeft woord gehouden, maar dat hoeft Simeon natuurlijk niet meteen hier en nu te doen. Je kunt ook in de wereld heengaan in vrede.

### **lullaby voor het eeuwig slapengaan**

Vrede, diep ervaren vrede, geestelijke tevredenheid, deze begrippen sauzen de grondtoon van de eerste twee aria's. In de dood is die ultieme vrede bereikt in innige eenheid met God. Meditatie op de dood, een geestelijke oefening die kan uitgroeien tot mystiek doodsverlangen, zoals bij de piëtisten, was in Bachs tijd niet ongewoon. De dood hoorde bij het leven van alledag, en dat leven bestond voor velen uit een waar aards tranendal. Hoe Bach de verstrengeling van dood en leven, van angst en pijn, van troost en berusting in vrijwel al zijn werk zo geniaal wist te verklanken, blijft een raadsel, een wonder zo u wilt. Cantate 82 is er in ieder geval een ultiem voorbeeld van. Zonder ook maar ergens sentimenteel te worden neemt Bach je bij de hand, bijna schrijf ik "voert je langs grazige weiden..", toont je de weg, laat je vredig (!) wegzinken bij het mooiste slaapliedje aller tijden, en leidt je met vreugde tot aan de uiterste rand... Welt ich bleibe nicht mehr hier, Welt gute Nacht, ich freue mich auf meinen Tod. Dat is niet niks! En toch, deze tekst en deze muziek laten je de eindigheid van dit leven bijna vol overgave aanvaarden, ook als je de theologische Umwelt al lang niet meer omarmt. Diep van binnen sluimert dat onpeilbaar verlangen naar een alomvattende geestelijke verzadiging die alle verstand te boven gaat, naar süßen Friede, stille Ruh.

Wie oren heeft die hore...

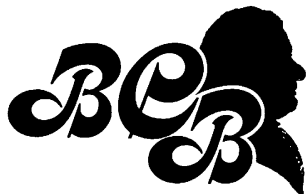
Zondagavond 19.30 uur Pauluskerk.

Koor en orkest staan onder leiding van **Bas Ramselaar**.

**Solist is de alom gewaardeerde bas Jelle Draijer. Mis zijn optreden niet!**

Het koor zingt ter introductie het vijfstemmige motet *Tristis est anima mea* van Bachs tijdgenoot Johann Kuhnau (1660-1722).

Organist is Henk van Zonneveld.



Verzoeken dit vignet bij het artikel te plaatsen en –nu zeer toepasselijk- graag een foto van Jelle Draijer!!